

Калініченко І.О.,

кандидат педагогічних наук,

ДЗВО «Університет менеджменту освіти»,

м. Київ (Україна)

Кушина І.І.,

здобувач вищої освіти за освітньо-науковою

програмою «Спеціальна освіта»,

ДЗВО «Університет менеджменту освіти»,

м. Київ (Україна)

УМОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ПЕДАГОГІВ З БАТЬКАМИ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ПРИ ПОСТАНОВЦІ ЗВУКУ Р

Анотація. У статті розглянуто умови ефективності взаємодії педагогів з батьками дітей молодшого шкільного віку при постановці звуку Р. Визначено проблеми в організації спільної роботи логопеда і батьків та труднощі, які виникають в сім'ях, які виховують дитину з порушенням мовлення.

Ключові слова: взаємодія, соціалізація, корекційно-розвивальна робота мовленнєва діяльність, порушення в мовленнєвому розвитку.

УСЛОВИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПЕДАГОГОВ С РОДИТЕЛЯМИ ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА ПРИ ПОСТАНОВКЕ ЗВУКА Р

Аннотация. В статье рассмотрены условия эффективности взаимодействия педагогов с родителями детей младшего школьного возраста при постановке звука Р. Определены проблемы в организации совместной работы логопеда и родителей и трудности, которые возникают в семьях, воспитывающих ребенка с нарушением речи.

Ключевые слова: взаимодействие, социализация, коррекционно-развивающая работа, информированность, речевая деятельность, отклонения в речевом развитии.

CONDITIONS OF EFFECTIVENESS OF INTERACTION OF TEACHERS WITH PARENTS OF CHILDREN OF PRIMARY SCHOOL AGE WHEN MAKING THE SOUND OF

Abstract.Abstract. The article considers the conditions of effective interaction of teachers with parents of primary school children in staging the sound P. Problems in the organization of joint work of a speech therapist and parents and difficulties that arise in families raising a child with speech disorders have been identified.

Key words: interaction, socialization, correctional and developmental work, awareness, speech activity, deviations in speech development.

Постановка проблеми. У даний час постійно зростає кількість дітей з різними мовленнєвими порушеннями. Це, безсумнівно, впливає на їх загальний розвиток і комунікацію з оточуючими. Дефекти мови характеризуються порушенням звуко вимови, складової структури слова, лексико-граматичної будови, зв'язного мовлення, темпо-ритмічної сторони мовлення.

Батькам таких дітей, важко усвідомлювати, що їхня дитина має порушення розвитку, це і визначає складності спілкування, виховання і взаємодії в сім'ї. У свою чергу сім'я є тим соціальним інститутом, де закладаються основні знання, з'являється перший досвід спілкування і сколюється враження про навколишній світ. Сімейні стосунки відіграють одну з провідних ролей в організації ефективної корекційно-освітньої роботи [6, с. 34].

У сім'ях з дітьми з порушенням мови була виявлена необхідність організації спільної роботи логопеда і батьків щодо подолання труднощів виховання, налагодженню контактів між дітьми і батьками. Включення батьків у корекційно-освітнє середовище повинне носити систематичний характер. Їх участь має простежуватися на всіх етапах процесу навчання і виховання дитини.

Особливе значення в умовах корекційної роботи з дітьми із загальним недорозвитком мовлення (ЗНМ) має співпраця педагога з батьками. Успішність корекційно-розвивального навчання насамперед визначається тим, наскільки чітко продумана, організована та реалізована наступність у роботі педагога та батьків.

Взаємодія педагогів з батьками передбачає організацію такого корекційно-розвивального процесу, за якого вони впроваджують у практику найбільш оптимальні прийоми логопедичного впливу на дітей, корекції вторинних порушень, розвитку та вдосконалення психологічних процесів.

Ефективність корекційної роботи з виправлення мовленнєвих вад, гармонійний розвиток дитячої особистості багато в чому залежить від творчого співробітництва педагогів з батьками, від вміння налагоджених професійних та особистісних відносин, чіткого та свідомого розуміння поставлених навчально-виховних і корекційно-розвивальних завдань. Тільки за умови активної та свідомої допомоги батьків молодшому дошкільнику із ЗНМ ефективність логопедичного впливу буде повнішою, глибшою та успішнішою [4, с. 182].

В даному аспекті потрібне подальше вивчення та аналіз ефективних умов взаємодії батьків та педагогів при мовленнєвих порушеннях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблематики взаємодії педагогів з батьками дітей молодшого віку, які мають мовленнєві порушення охоплюють такі аспекти:

- педагогічна взаємодія в сучасній системі освіти педагогів та батьків дітей з порушеннями мови (Т.Л. Аракелова, Т.В. Безродных) [1];
- проблеми взаємодії педагогів і батьків, як соціальна та психолого-педагогічна проблема (О.Л. Корнеєва, О.Ю. Картман, И.В. Кощиченко) [3; 4];
- вплив професійної діяльності педагога-логопеда в системі надання допомоги батькам дітей з порушеннями мовлення (В.А. Кисличенко, А.Г. Обухівська, Ю.В. Рібцун) [2; 5; 6].

Мета нашої роботи розкрити ефективні умови взаємодії педагогів та батьків дітей молодшого шкільного віку при постановці звуку Р.

Виклад основного матеріалу. Проблеми звуковимови «...почали глибоко вивчатися ще в кінці 1970-х – на початку 1980-х рр. Провідні українські дослідники-логопеди зробили значний внесок, що залишається

актуальним і зараз. М.А. Савченко розглянула питання «Реалізація дидактичного принципу свідомості при подоланні вад звукової системи мовлення в учнів шкільного віку», Р.А. Юрова «Корекція вад звуковимови при важких вадах звуковимови». За результатами дослідницької роботи розроблено методичний лист «Методика виправлення вад вимови у дітей» [2].

Сьогодні провідна роль у всебічному та гармонійному розвитку дітей молодшого шкільного віку залишається належати розвитку мовлення. Розвиток навичок читання і письма у молодших школярів є складним процесом, який залежить від соціокультурного контексту. Діти набувають основ грамотності, взаємодіючи з батьками, вчителями, друзями. Характер цих взаємодій і їх роль у розвитку грамотного мовлення школяра можуть бути різними. Батьки найбільше долучаються до цього процесу завдяки постійному спілкуванню з дітьми, а не тільки завдяки спеціальним заняттям з ними.

Мовленнєва соціалізація учнів відбувається, головним чином, при правильній взаємодії педагога з батьками, за допомогою якої повинні використовуватися прийоми логопедичного впливу на дітей, вдосконалення психологічних процесів та корекції порушень мовлення.

Сім'я та педагог, для дитини молодшого шкільного віку – два важливих, тісно пов'язаних між собою інститути соціалізації, саме в них відбувається становлення та формування гармонійної особистості [4, с.210].

Особливо важливе значення при корекційно-розвивальній роботі з дітьми молодшого віку з порушеннями мовлення є робота логопеда, який:

- проводить діагностику мовленнєвих порушень і сімейних взаємин;
- організовує систематичну корекційну роботу з подолання мовленнєвих порушень;

- проводить рекомендаційні бесіди з батьками з питань мовленнєвого, загального розвитку їхніх дітей і побудови сімейного спілкування;

- організовує взаємодію батьків і дітей з використанням прийомів творчості.

Роль батьків у корекційно-розвивальній роботі, полягає у наступному:

- виконувати з дитиною домашні завдання, перетворюючи цю діяльність на ігрову, нести відповідальність за їх виконання;

- створювати належні умови для правильного мовленнєвого розвитку дитини;

- допомагати дитині закріплювати мовленнєві навички, вводити в самостійне мовлення дитини звук Р;

- вчити дитину спостерігати, слухати, міркувати, чітко та зрозуміло висловлювати свої думки.

Значимість форм роботи з батьками важко переоцінити. Необхідність їх виконання є важливою не тільки для педагогів, а насамперед, для батьків, чії діти мають порушення вимови звуку Р.

Успішність розумового виховання дітей залежить від кола інтересів батьків, їхнього світогляду, від характеру спілкування з дитиною. Батькам дітей із мовленнєвими порушеннями слід пояснювати, що участь родини у корекційних заходах вважається одним із факторів ефективної розвиваючої роботи [6, с.33-34].

Отже, для успішного та ефективного мовленнєвого розвитку дитини потрібно створити такі умови, в яких у неї виникне бажання контактувати з оточуючими.

Тому взаємодія батьків та педагогів повинна сприяти швидкому налагодженню довірливих стосунків, у дитини повинен формуватися стійкий інтерес до дидактичного матеріалу і потреби спілкування. Крім різноманітних посібників й навчальних матеріалів, вся атмосфера навколо

дитини повинна бути заповнена розумінням і любов'ю. Це допоможе молодшому школяреві розвиватися вільно і гармонійно.

Педагогам і батькам необхідно вміти вислуховувати дітей, заохочувати їх висловлювання. А якщо самі дорослі розмовляють грамотно і володіють великим словниковим запасом, то і дитина зовсім скоро розвине ці якості, буквально «ввібравши» їх із навколишнього середовища.

Для успішної постановки звуку Р, батьки мають слідкувати щоб у дітей, не було швидкого мовлення. Некваплива, правильна, чітка вимова запобігає дефектам мовлення. У навчанні і розвитку мовлення дітей частіше мають створювати ігрові ситуації [5, с. 98-99].

Педагог має допомогти батькам усвідомити їх роль у процесі розвитку дитини в загальному, та при постановці звуку Р, зокрема, визначити не тільки правильні, але і доступні та цікаві методи та прийоми подолання мовленнєвого порушення.

Адже при правильній організації взаємодії з сім'єю, батьки є не тільки союзниками, але і грамотними помічниками.

Батьки повинні часто читати малюку хороші вірші, казки, розповіді; перечитувати їх по декілька разів, діти краще сприймають знайомі тексти. Не слід перенавантажувати дитину мовленнєвим матеріалом, не давати дітям молодшого шкільного віку заучувати довгі вірші, при виборі книг користуватися порадами педагогів.

Батькам варто також звертати особливу увагу на розвиток дрібної моторики – точних рухів пальців рук. Моторика тісно пов'язана з розвитком мовлення. Ліплення, малювання, ігри з дрібними предметами – все це допоможе мовленню, а в майбутньому і в хорошому опануванні письма [2, с.149-151].

На кінець варто звернути увагу на те, що важливою умовою ефективної організації взаємодії педагогів і батьків є готовність до співпраці обох сторін. «Важливим чинником готовності є професійна, психолого-педагогічна та батьківська компетентність учасників освітнього процесу, що формується та

розвивається виходячи із потреб життєдіяльності ...» [3, с. 397]. Щоб надавати висококваліфіковану і своєчасну допомогу дітям треба постійно вчитися, оволодівати інноваційними технологіями, передовим педагогічним досвідом.

Висновки. Ефективними умовами організації взаємодії педагогів з батьками дітей молодшого шкільного віку при постановці звуку Р будуть такі:

1. Спонукати батьків спостерігати за мовленнєвим розвитком дитини;
2. З'ясувати ступінь інформованості про їх дитину, її здоров'я, мовленнєву діяльність, порушення в мовленнєвому розвитку;
3. Вчити батьків приділяти особливу увагу створенню сприятливого мовленнєвого середовища, дотримуватися чіткості та ясності в розмові з дитиною;
4. Формувати у батьків навички спостерігати за дитиною та робити адекватні висновки;
5. Підвищити психолого-педагогічну компетентність батьків, чиї діти мають порушення вимови звуку Р, підвищувати обізнаність батьків із питань корекційної педагогіки.

При використанні в процесі навчання спеціальної системи вправ та рекомендацій щодо взаємодії педагогів та батьків при постановці звуку Р, рівень мовленнєвого розвитку дітей буде підвищуватися. Ефективність корекційної роботи при постановці звуку Р у дітей молодшого шкільного віку суттєво залежить від плідного співробітництва педагога з батьками, що сприяє створенню єдиного корекційно-розвивального та освітнього середовища як вагомого засобу досягнення цілей.

Список використаних джерел

1. Аракелова, Т.Л., Безродных, Т.В. Теория и практика педагогических взаимодействий в современной системе образования[Текст]: коллективная монография/ Т.Л. Аракелова, Т.В. Безродных. - М.; - Новосибирск: ЦРНС, 2010–58с.
2. Гладуш В.А. Развитие теории логопедии в Украине: исторический аспект / В. А. Гладуш // Педагогические науки: теория, история, инновационные технологии /

науковий журнал СумДПУ ім. А. С. Макаренка. – Суми, 2014. – № 3 (37). – С. 442–450.

https://pedscience.sspu.sumy.ua/jornal/jornal_2014_3/html5forpc.html?page=0

3. Гладуш В.А. Післядипломна педагогічна освіта дефектологів в Україні: виклики, тенденції, перспективи / Освіта дорослих: світові тенденції, українські реалії та перспективи : монографія. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2020. – с. 394 – 412. ISBN 978-617-7912-56-8
4. Кисличенко В.А. Вивчення особистісного вомпоненту професійної діяльності логопедів / В.А.Кисличенко // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка – 2010. – С.146-151
5. Корнєєва О.Л. Експериментальна робота в ДНЗ з проблемами взаємодії вихователів і батьків / О.Л. Корнєєва, О.Ю. Картман // Наукова скарбниця освіти Донеччини – 2014 – С.110-114
6. Кощиченко, И.В. Взаимодействие педагогов и родителей как социальная и психолого-педагогическая проблема[Текст] / И.В.Кощиченко // ЗПУ. - 2011. - №1. - С.209-212.
7. Обуховська А.Г. Соціальна роль логопеда в системі надання допомоги населенню / А.Г. Обуховська // Хрестоматія з логопедії за ред. Шеремет М.К. – К.: КНТ, 2006, - 360с.
8. Рібцун Ю.В. Співпраця вчителя-логопеда з батьками: молодша логопедична група дітей із ЗНМ / Ю.В. Рібцун // Дефектологія. Особлива дитина: навчання та виховання – 2011 – С.33-37

Матеріали подані в авторській редакції